

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Letna naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.958.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 17. januarja 1928.

Telefon št. 2552

STEV. 7.

Nekaj o racionalizaciji.

O racionalizaciji se govori danes vsepovsod, kjer se govori o pobolšanju gospodarskega položaja sploh. Beseda »racionalizacija« ni nova, stara je kakor smotreno gospodarstvo, pojavlja se pa v ospredje skoraj izključno samo ob slabih, težkih časih. Ko prišaka težka gospodarska kriza, ko trpi vse gospodarstvo, se oglašajo vedno tudi potreba po racionalizaciji v tehniki proizvodnje in načinu trgovine, ker je izhod iz težke situacije iskati le v dovršenejši moderni tehniki gospodarenja. Racionalizacija ne pomeni nič drugega kot čimvečjo uporabo človeškega razuma pri delu, kar se da označiti tudi z besedo napredek. Danes se vodijo gospodarske borbe v dosti večji meri kot kdaj prej z uspehi človeškega razuma. Cele armade duševnih delavcev, preizkušenih praktikov se bavi danes z vprašanjem, kako pomnožiti produkcijo, kako dvigniti rentabiliteto dela in dvigniti gospodarstvo na čim višjo stopinjo.

Tudi v naših krajih je potreba po racionalizaciji vedno bolj nujna. Kratek vpogled v naše obrtniške delavnice, v nekatera naša industrijska podjetja ali kak trgovski obrat nas bo prav kmalu prepričal o naši konservativnosti, ki nam niti ne dopušča menjati metode proizvodnje, ki nas direktno odvraca od naših modernih sredstev v obratu. Toda slabi časi silijo človeka k razmišljanju, imajo tudi svojo dobro stran, dajejo inicijative za napredek. Zgodovina nas uči, da se je vršil napredek sunkoma, v časih gospodarskih stisk in se je v sledečih dobah blagostanja prej priborjeni napredek le utrdil, konsolidiral.

Zibelka moderne znanstvene racionalizacije je, kakor znano, v Združenih državah in je postala znana z imeni Taylor in Ford. V Evropi se je pod pritiskom razmer razvila največ v Nemčiji. Vodilno načelo je tu: združiti vse raztresene sile v velike skupine in doseči tako s skupnim delom največji uspeh z največjo štednjo v proizvodnji in razpečavanju lastnih produktov. Potem smotrene organizacije se dajo produktivni stroški brezdvomno znižati predvsem v tem, da se odpravi obrat v vseh podjetjih, katera se ne rentirajo, poveča pa se delo tam, kjer se proizvaja po najnižjih stroških. Koncentracija razprodaje produktov, ki so si delali prej na trgu konkurenco, zmanjša n. pr. reklamne in režijske stroške sploh. Organizirano vodstvo je tudi v stanju držati produkcijo v merah potrebe trgov in se tako izogniti nadprodukciji. More pa tudi kolikor toliko vplivati na nakupne cene za sirovine in tako zastopati vsestransko interese svoje panoge. Razumljivo je, da so te organizacije v obliki kartelov, koncernov in trustov sestavljene le iz podjetij iste panoge, ki ima iste skupne interese, t. j. takozvana koncentracija. Doslej je imel ta koncentracijski proces toliko uspehov, da je koncentrirano danes v Nemčiji na eden ali drugi način 88% industrije za produkcijo sirovin (premogokopi), 50% industrije za predelavo sirovin in 58% podjetij v panogi trgovine in prometa.

V novejšem času sta med največjimi podjetji, ki so nastala potom koncentracije, I. G. Farbenindustrie, ki s kapitalom 1100 milijonov zlatih mark in 140.000 delavci obvlada nemško kemično industrijo, ter Vereinigte Stahlwerke z 800.000.000 zlatih M, največje

podjetje težke industrije. Racionalizacija se je uvedla tu povsod: pri nadzorovanju produkcije, pri organizaciji dela, pri izpopolnitvi tehničnih procesov, pri povišanju delavne sposobnosti in izboljševanju komercialnega aparata pri nakupu in prodaji. Produktivnost delavstva je narasla v sledečem razmerju: l. 1913: 100, l. 1925: 90-5, l. 1926: 107-6, l. 1927: 113-9. Tovarna strojev Deutz je proizvajala n. pr. z istim številom delavcev l. 1927 62% več kot leta 1924. Pri tem si je prihranila na splošnih stroških skoro polovico.

Vodilna električna družba H. E. G. je znižala prodajne cene, dasi so de-

lavске plače in cene za sirovine porastle.

Zanimivi so podatki v gradbeni industriji, kjer je racionalizacija najtežja pri gradbi zidu, ki predstavlja 70% vseh gradbenih stroškov. Prvotno so se na gradbenem mestu zgradile cele stene iz cementa, posušile so se umetno in se potom strojev dvignile ter končno zvezale z drugimi stenami. Sedaj gredo pa še dalje. V tovarni se gradijo velike cementne plošče, ki se prepeljejo na gradbeno mesto. S tem se prihrani na času ogromno: delo, za katero se uporabi pri zidanju z opeko 7 ur, se izvrši po tem sistemu v 20 minutah.

Pobiranje štiri odstotne davčne varščine ob uvozu in izvozu blaga.

Po razpisu ministrstva financ z dne 5. avgusta 1927, št. 90.348, so dolžni plačevati 4% davčno varščino poleg tujih podanikov tudi naši državljani, ki nimajo protokolirane izvozne ali uvozne firme. Ker so nekatere carinarnice tolmačile pojem protokoliranja tako, da so zahtevale davčno varščino od vseh domačih podjetnikov, ki niso mogli dokazati, da je njihova firma sodno protokolirana, je generalna direkcija davkov z razpisom br. 102.830 od 13. septembra 1927 poja-

nila, da niso dolžne plačevati 4% davčne varščine a) osebe, katere stanujejo v naši kraljevini, ako dokažejo, da so svoj obrat, v katerem prodajajo blago, katero izvažajo ali uvažajo, prijavili katerikoli oblasti naše države (sodišču, občini), pristojni za izdajanje dovoljenj za obratovanje; b) agenturški in komisijonarski obrati za katerokoli blago, ako lastniki teh obratov dokažejo, da so dobili dovoljenje za opravljanje agenturskega ali komisijonarskega posla.

Velika jugoslovanska inozemska posojila.

Dr. Marković je končal v inozemstvu vsa preddela za najem velikega investicijskega posojila. Po informacijah iz vladnih krogov gre za najmanj 20 do 30 milijonov funtov, tako da bo dobila vlada znesek 5 1/2 milijard dinarjev do eventualno 9 milijard. Posolijo naj bi se porabilo za zgradbo raznih zelo nujno potrebnih objektov in potov. Pričakujejo, da bo posojilo sedanjih gospodarski krizi bistveno odpomoglo. In če upoštevamo še posojilo državne Hipotekarne banke, je upanje na sanacijo in konsolidacijo gospodarskih razmer popolnoma opravičeno. Posojilo bo služilo nadalje utrditvi valute in s tem zelo tudi ugledu Jugoslavije v inozemstvu. To smo imeli na primer priliko opazovati pri Franciji, koje kredit se je po dobavi 50 milijonov zlatih frankov iz Amerike bistveno dvignil.

Beremo, da bo znašalo posojilo, ki ga bo najela Hipotekarna banka, tudi okoli 20 milijonov funtov ali pet in pol milijard dinarjev. Služilo bo gospodarskim namenom, v prvi vrsti poživljenju stavbarstva. Razen mest bi taka posojila dobivali lahko tudi kmetje. Londonski listi poročajo, da je zanimanje za to posojilo v londonskih finančnih krogih prav povoljno; mislijo na stabilizacijo dinarja in pa na izpopolnitev obveznosti, ki jih je sprejela Jugoslavija napram Blairovi skupini. Dalje beremo, da bo dobila Hipotekarna banka to posojilo pod ugodnejšimi pogoji kot so bili lanski pogoji s skupino Seligman. Vodja Hipotekarne banke in naš londonski poslanik sta imela že več tozadevnih konferenc z londonskimi finančniki.

SOBOSLIKARSKI TEČAJ V LJUBLJANI.

Urad za pospeševanje obrti kraljevine SHS otvori enomesečni tečaj za sobne slikarje v ljubljanski oblasti. Ta pouk bo celodnevni ter se bo vršil v področju umetniške šole »Probudac«, ki nudi za ta tečaj bogat in popoln tozadevni učni program. Tečaj se prične v ponedeljek 30. januarja ob 8. uri v poslopju Tehniške srednje šole v Ljubljani, I. nadstropje, soba št. 18. V ta namen se sprejemajo samo mojstri. Ta pouk bo celodnevni ter se morajo prijaviti do petka 20. t. m. pri uradu za pospeševanje obrti (Krekov trg 10/I.). S tem tečajem izpolnjuje umetniška šola »Probudac« svoj program in nudi prvič našim soboslikarskim mojstrom in pomočnikom, da se doma izpopolnijo v vsem, kar zahteva njihova obrt. Moderna ornamentika na temelju domačih narodnih motivov naj jim služi kot podlaga za bodoče delo, da z domačimi oblikami nadomestijo tuje oblike, ki se tako zelo širijo po naših krajih. Mi imamo v domačih narodnih oblikah bogat neizčr-

pen zaklad, ki ga je treba le z resnim in smotrenim delom dvigniti ter mu dati ono mesto, ki ga po vsej pravici zasluži. — Vodstvo umetniške šole »Probudac«.

GRADBA PALAČE ZA PODRUŽNICO POŠTNE HRANILNICE V LJUBLJANI.

Poštna hranilnica v Beogradu je obvestila Zbornico za trgovino, obrt in industrijo, da je že odobrila potrebne kredite za gradbo palače za njeno podružnico v Ljubljani in da je prosila gradbeno ministrstvo, da gradbo palače čimprej odobri. Po dobljenih informacijah je ministrstvo gradbo že odobrilo in bo v najkrajšem času poslalo elaborat ljubljanski gradbeni direkciji, da razpiše licitacijo.

Trgovci in pametni gospodarji sploh čitajo redno TRGOVSKI LIST!

Železnice Male antante.

V »Prager Presse« z dne 11. t. m. priobčuje inž. Vlad. Ibl zanimive podatke o železniškem omrežju treh prijateljskih držav, namreč Rumunije, Jugoslavije in Čehoslovaške, ki kaže po svoji sestavi in zgradbi precej različno sliko.

Skoraj četrtina železnic kraljevine SHS je ozkotirna; v Rumuniji znaša to razmerje približno 6%, v Čehoslovaški ne čisto 3%. V sosednjih državah je odstotek ozkotirnih železnic sledeči: v Nemčiji 3%, v Avstriji preko 7% in v Italiji preko 4%. Današnja Ogrska skoro ne pozna ozkotirnih železnic. Velik odstotek teh prog v Jugoslaviji tvori precejšnjo oviro v razvoju prometa.

Če vpoštevamo samo normalno-tirne mreže navedenih treh dežel, dobimo z ozirom na razprostiranje teh mrež sledečo sliko:

V povprečju leta 1926 je znašala dolžina normalnotirne mreže:

V Jugoslaviji	6601 km
v Rumuniji	10330 km
v Čehoslovaški	12959 km

Skupaj 29890 km

V svrhu primerjave se navaja, da poseda nemška državna železnica dolžino 52.042 km. Avstrija šteje 5.399, Ogrska 7.313 in Italija 15.823 km normalno-tirnih prog, vse tri skupaj skoraj toliko, kakor države Male antante.

Razvojna stopnja progovnih naprav je v navedenih treh deželah istako prav različna. Medtem ko odpade v Čehoslovaški na 100 km proge preko 12 km dvojnih tirov, poseda Rumunija v svoji mreži približno samo 2,5% dvojnatih prog. V naši kraljevini je odstotek še znatno manjši. V zdajšnji Ogrski je odstotek skoraj tako velik, kakor v Čehoslovaški, v Avstriji pa več kot dvakrat višji. Od prog nemške državne železnice je skoraj 45% dvojnatih. Še večje so difference z ozirom na opremo železnic s postranskimi postajnimi tiri. Čim več postajnih tirov odpade na 100 km proge, tem večja je njena kapaciteta. V deželah Male antante bo v tem oziru treba pač še mnogo dela, predno bo mogoče zadostiti naraščajočim prometnim zahtevam.

Glede vlačne sile je stanje sledeče:

Kraljevina SHS vsebuje 2030 normalnotirnih lokomotiv, od katerih dela 16% s 4 in več osmi, Rumunija 3772 normalnotirnih lokomotiv, od katerih dela 37% s štirimi in z več osmi in Čehoslovaška 4229 normalnotirnih lokomotiv, od katerih je opremljenih 41% s štirimi in z več osmi. Skupaj torej 10.031 normalnotirnih lokomotiv, od katerih je 33% težkih.

Nemška državna železnica razpolaga s 25.654 lokomotivami, od katerih poseda več kot polovica štiri, odnosno še več osi. Avstrija ima 2.641, Ogrska 1917, Italija 6854 normalnotirnih lokomotiv; tako posedajo navedene tri mreže skoraj 1400 lokomotiv več, ko dežele Male antante, in razmerje težjih lokomotiv je tu nekoliko ugodnejše. Na 1 km proge so torej železnice Male antante z lokomotivami povprečno nekoliko slabše dotirane, ko prej navedene mreže.

Prevozni material izkazuje sledečo sliko:

Kraljevina SHS poseduje 3541 osebnih voz s 145.087 sedeži. Rumunija 2452 osebnih voz s 101.101 sedeži in Čehoslovaška 8605 osebnih voz s 431 tisoč 128 sedeži.

Skupno razpolagajo železnice vseh treh držav s 677.316 sedeži.

Osebnih vozov nemške državne železnice vsebuje skupaj 3 in pol milijona sedežev, Avstrija razpolaga z 267.657 in Italija s 515.071 sedeži. Ogrska šteje približno 100.000 sedežev. Na kilometer železniške dolžine bi bile torej te tri dežele skupaj glede sedežev v osebnih vozovih za 40% bolj opremljene, ko v svojem povprečju dežele Male antante.

Predno izvršimo slično primerjavo z ozirom na **tovorne vozove**, moramo omeniti dve okolščini. Prvič je naglasiti da številka, ki naj v statistiki mednarodne železniške zveze predstavlja stanje tovornih voz v Rumuniji, nikakor ne odgovarja dejstvu. Rumunija namreč posedata 70.000 tovornih voz, izvzemši 6000 voz v obliki kotlov. V statistik izkazano število 33.482 voz znači najbrže samo one, ki se nahajajo v brezhibnem stanju. Na drugi strani pa je omeniti, da Ogrska ni smatrala za umestno, objaviti stanje svojih tovornih voz. Ne motimo pa se, če vzamemo kot normalno stanje 40.000 voz. Po teh dopolnitvah dobimo z ozirom na stanje tovornih voz v poštevh prihajajočih držav sledečo razpredelbo:

Jugoslavija razpolaga z 49.418 tovornimi vozovi vseh vrst, izvzemši cisterne, Rumunija s približno 70.000 tovornimi vozovi vseh vrst, izvzemši cisterne in Čehoslovaška s 109.227 tovornimi vozovi vseh vrst, izvzemši cisterne.

Skupaj torej 228.645 tovornih voz, od katerih je približno 90.000 pokritih. Nemška državna železnica vsebuje 655.341 tovornih voz, od katerih je 208.357 pokritih.

Avstrija šteje 32.566 tovornih voz (14.534 pokritih), Italija 151.787 (64 tisoč 431 pokritih) in Ogrska približno 40.000 tovornih voz (15 do 18.000 pokritih). Z ozirom na tovrne vozove bi bila torej oprema železnice Male antante za približno 10% neugodnejša, ko v drugih navedenih deželah.

Kar se tiče sedanje kapacitete omejenih železniških mrež, se hočemo omejiti samo na tovrni promet (izključivši železniško blago). Letne storitve omrežja glede odpreme tovornini zavezanega blaga, na podstavi 1 km obratne dolžine, stoje v približnem medsebojnem razmerju 2 (SHS) : 3 (Rumunija) : 7 (Čehoslovaška). Za nemško državno železnico bi bila primerjalna številka 11, Avstrija ne zastaja za Čehoslovaško, intenzitetna številka Italije pa znaša okroglo 8.

Zanimiva je tudi z ozirom na predstoječe številke primerjava staleža osobja navedenih železnic. Na 10 km progovne dolžine pride na jugoslovanških železnicah 75, v Rumuniji 109 in v Čehoslovaški 123 nameščencev s stalno zaposlitvijo in stalno plačo. Za Nemčijo znaša ta številka 133 za Avstrijo 150, za Ogrsko 77 in za Italijo 102. Te številke pa je treba motriti s precejšnjo previdnostjo, ker more kriterij stalnih delavcev nekoliko fluktuirati.

V toliko samo jezik suhih števil. Če pa razen tega pogledamo še v bližnjo preteklost, vidimo, da številke še daleko ne zadostujejo, da bi si mogli stvoriti jasno sliko o vseh težavah, s katerimi so se borile in se še bore železniške uprave male antante. Jugoslovanška, kakor tudi rumunska železniška mreža se sestoji iz treh različnih mrež:

iz staro-srbske, odnosno staro-romunske in prejšnje avstrijske ter ogrske. Pri Rumuniji je poleg tega še upoštevati prvotno širokotirno besarabsko, pri Jugoslaviji pa del bivše južne železnice. Čehoslovaška je bila skoro v istem položaju, ker je ravnatoko podedovala železnice od Avstrije in Ogrske, razen tega pa je posedala na svojem ozemlju še tri precej obsežne zasebne železniške mreže, ki so prešle v državno lastnino in obratovanje. Sedaj je nastopila naloga, spojiti te raznolike železniške sisteme. Države male antante so trčile tu na velike težkove z ozirom na večkrat politično pobarvano vprašanje uslužbenega osobja. Nadalje predstavlja precejšnje težkove uporaba zelo raznolikega, radi vojske že itak zastarelega, poleg tega pa še iako zanemarljivega voznega materiala.

Kraljevina SHS in tudi Rumunija, ki je ravno v najslabših časih najtežje občutila pomanjkanje železniških delavnic, nista mogli voditi v prvih povojnih letih smotrenega gospodarstva glede voznega materiala ter sta morali biti zadovoljni, če sta prejeli na podlagi reparacij popolnoma heterogena voznega sredstva.

Z ozirom na bodoče vzdrževanje trdnih naprav in voznega materiala stoje torej države male antante pred izrednimi organizatoričnimi težkovi. V tem pogledu se nahajajo sosedne države, kakor Nemčija, Avstrija, Ogrska in Italija pač v mnogo ugodnejšem položaju.

Dosedaj doseženi rezultati nudijo ugodno prognozo za bodočnost. Pri tem pa ne bo zadostovala samo dobra volja železniških naprav, temveč bo treba izpolniti še druge pogoje. Predvsem je potrebno pospeševati gospodarsko konsolidacijo, ki mora iti roko v roki s pojačanjem mirovnihih garancij. In konečno je naglasiti, da se morajo železniške uprave popolnoma oprostiti od političnih fluktuacij in uvesti pametna finančna politika, posebno z ozirom na plodonosne investicije.

Trgovski ples v Ljubljani.

V soboto večer se je vršil v veliki dvorani hotela Union tradicionalni Merkurjev ples. Odlično v vsakem oziru je uspela ta prireditev tudi letos. Dekoracija prostorov, organizacija cele prireditve, obisk in vse sploh je bilo na višku in je dalo temu večeru toliko odličnosti, da more biti Merkurjev odbor na to svojo prireditev v resnici ponosen. V velikem tekmovalju predpustnih plesnih zabav je ohranil Merkurjev ples prvo mesto. To mora priznati vsak, kdor se je udeležil tega res elitnega večera.

Goste je sprejemal zaslužni Merkurjev predsednik g. dr. Fran Windischer. Videli smo med drugimi odličnimi predstavniki oblasti in gospodarskih krogov: velikega župana g. dr. F. Vodopivca, brigadnega generala g. Vukovića, francoskega konzula g. G. Richarda, avstrijskega konzula g. Dr. Pleinerta, konzula Belgije g. M. Dularja, predsednika Zbornice TOI g. Jelačina, podpredsednika Zbornice TOI g. Ogrina, predsednika Društva denarnih zavodov gen. ravn. g. Tykača, predsednika velesojma g. Bonača, načelnika ljubljanskega gremija trgovcev g. Gregorca in številne druge odlične zastopnike naše trgovine, obrti, industrije in denarstva.

Posebej in zlasti pohvalno je poudariti, da je prireditev počastilo tudi pobratimsko društvo Merkur iz Zagreba, ki je bilo zastopano po častni deputaciji, kojo je vodil društveni predsednik g. Andrija Lovrić.

Ples sta otvorila podpredsednik društva g. J. J. Kavčič z g. dr. Brett-Naglasovo, sledila sta jima načelnik ministrstva trgovine g. dr. R. Marn z g. Leskovčevu, predsednik Zbornice TOI g. Jelačin ml. z g. dr. Windischerjevo, predsednik g. dr. Windischer z g. Gogalovo, i. dr.

Za dekoracijo dvorane, ki je bila zelo bogata in najokusnejša, je tudi to pot poskrbel g. P. Fabiani, ki je žel obilo pohvale. Vse je bilo na mestu, cel aranžman zelo posrečen. Najlepše priznanje gre tudi društvenemu orkestru, ob kojega zvokih se je prireditev razvijala dokaj živahno do pozno v noč.

GOSPODARSKI POLOŽAJ RUMUNIJE.

Časopis »Argus« priobča članek o gospodarskem položaju Rumunije. Proračun za leto 1927 je znašal tako pri izdatkih kot pri dohodkih 33.390 milijonov lejev. Pri tem pa niso vpoštevane avtonomne naprave (pošta, penzijske blagajne itd.). 1. avgusta so proračun še dvignili in je narasel na 34.640 mil. lejev. Računijo, da bo leto 1927 zaključilo s prebitkom treh milijard lejev. Kakor kažejo računi vseh mesecev do decembra, bo račun pravičen.

Turčija v začetku leta.

Povsod sklepajo trgovske pogodbe s Turčijo. Tudi mi. Zato podamo par gospodarskih podatkov o Turčiji.

Leto 1927 je bilo za Turčijo v marsičem pomembno. Notranja politična konsolidacija je imela na gospodarskem polju ta uspeh, da je mogla započeti vlada z gospodarsko obnovo in izgradbo dežele. Da bi dobili več državnih dohodkov v dosego ravnovesja v državnem gospodarstvu, so monopolni sistem nadalje razširili. Najpomembnejši dogodek v državnogospodarskem oziru so bila pač pogajanja o starih dolgovih Otomanske države; o teh pogajanjih smo opetovano pisali, da so bila že blizu zaključka, da so se pa zmeraj ob kaki malenkosti razbila. To deloma zato, ker je šla taktika Turčije za tem, da je stavila zmeraj nove predloge, deloma pa zato, ker so bili upniki sami needini med seboj. Prav tako brezuspešna so bila doslej pogajanja o zopetnem nakupu Anatolske in Bagdadske železnice. A gospodarski dvig Anatolije (Male Azije) je vseeno izdatno napredoval in je več evropskih držav pri tem pomagalo. Dočim se anglosaški narodi (Angleži in Amerikanci) za turško gospodarstvo niso dosti brigali in Francozi tudi ne posebno, so drugi narodi svoje delovno polje naprej širili, na čelu jim Nemei in Čehi. Prvi so pomagali zlasti pri železniških gradbah in elektrarnah, so zgradili veliko ladjedelnico, tovarno za izdelovanje aeroplanov, železniške delavnice itd., Čehi so pa gradili sladkorne in špiritove tovarne in druge tovarniške naprave. Na novo so se z veliko železniško gradbo pojavili Švedi in Danci. Če pregledamo uspeh leta 1927 in če imenujemo samo najvažnejša dela — 2200 km započete železniškega tira, dve veliki sladkorni tovarni, tovarna aeroplanov, postanek industrijskega mesta Jašihan blizu Angore, pogodbeno oddaja zgradbe dveh pristanišč — moramo reči, da more biti turška vlada zadovoljna, čeprav pri tako hitrem delu napake seveda niso izostale in so bile večkrat prav drage. Pasivna stran je v tem, da so se odločili Turki za kratkoročno financiranje, česar neobhodna posledica je naraščanje vsežgega dolga, obremenitev obrti in industrije z davki in pristojbinami itd.

V novo leto so stopili Turki z velikimi načrti. Na prvem mestu je ustanovitev **Državne banke**. Kot glavni temelj za banko naj služi povodoma izmenjave papirnatega denarja preostali znesek ca. 20 milijonov turških funtov. Za osnovo zadostne zlate in devizne zaloge se pogajajo z neko ameriško skupino o kreditu v višini 50 milijonov dolarjev, proti gozdnim koncesijam. Povsod opažajo, da je bilo ustanavljanje številnih **prilivskih bank** z majhnim kapitalom veliko zlo. Centralizacija pičlih sredstev je nujna potreba. Nove železnice naj dobijo potrebne dovodne črte in s tem šele rentabilnost z zgradbo **velepoteznega cestnega omrežja**; za to omrežje, ki naj obsega 30.000 km, je določenih za vrsto let 650 milijonov mark, kar je nizko računjeno. Neki švedski konsorcij predlaga gradbo nadaljnjih velikih železniških prog v Anatoliji; druga švedska skupina z nemško udeležbo se pogaja o kreditu 50 milijonov funtov za dobo 8 let za nabavo orožja in drugih vojaških potrebščin, kar bi pa že itak težki vojaški proračun le še bolj obremenilo. Nemški rudarski krogi se zanimajo za premogovne koncesije pri Eregliju, ob Črnem morju; pri mestu Erzerum in ob jezeru Van iščejo petrolej, itd. Tam na vzhodu Turčije so vpeljali sedaj dobro organizirano civilno upravo; če bo imela ta uprava uspeh, se bodo v onih krajih, ki so deloma od narave bogato oblagodarjeni, odprle velike možnosti za rudarstvo, industrijo in trgovino.

Načrt je velik in temu primerni so tudi izdatki. Na dosedanji način ne bodo več mogli dobiti potrebnih sredstev; tudi bogataši in večji narod bi tega ne zmoželi, kaj šele Turčija. Treba je, da preneha kolebanje med željo po tujem kapitalu in med strahom pred njim kot čini-

teljem prevelikega inozemskega vpliva; iz tega strahu izvirajo razna otežkočanja in razne ovire glede naselitve tujcev itd. Nacionaliziranje in beg pred tujim kapitalom ne gresta skupaj, in je velepotezna nacionalizacija brez tega kapitala tudi nemogča. Turčija mora pričeti z nedvoumnim pospeševanjem dotoka inozemskega denarja.

Gospodarski razvoj Kanade.

(Konec.)

Stara pridobitvena panoga kanadskega prebivalstva je **ribištvo**. Tudi ribištvo se je v prav zadnjem času industrializiralo. V 90-ih letih preteklega stoletja je razpolagalo z letno produkcijo 20 milijonov dolarjev, leta 1911 je doseglo 34 milj. dolarjev, leta 1918 pa rekord 60 milijonov dolarjev. Lososova lovišča v Britanski Kolumbiji so na svetu vodilna, na vzhodu pa postaja lov na ostrige od leta do leta bolj važen. Vsa ta podjetja delajo z najmodernejšimi tehniškimi sredstvi.

V zvezi s to panogo moramo omeniti **trgovino s kožuhovino in produkcijo kožuhovine**. Tudi ta industrija je v znamenju dviganja. Leta 1910 so napravili za 1.900.000 dolarjev kožuhovine, leta 1920 za 10.100.000 in leta 1925 za 15 milijonov dolarjev. Pižmasta podgana je danes glede kvalitete nadomestila bobra, sledijo lisica in domači zajec. Farme lisic so postale riskantno podjetje, izredno se pa rentirajo tisočere farme, ki gojijo pižmasto podgano. Značilno je, da si je ustvarila Kanada v **Montrealu mednarodni trg za kožuhovino**. V najnovšem času se vršijo dražbe kožuhovine tudi v Winnipegu in Edmontonu, in sicer tri- do štirikrat na leto.

Kanadska industrija je prav mlada. Leta 1900 je dosegla vrednost njene produkcije samo 481 milijonov dolarjev, leta 1910 se je povzpela na 1160 milijonov in je dosegla leta 1925 že 2940 milijonov dolarjev. Sorazmeren je seveda tudi v industriji naloženi kapital: leta 1900 je znašal 446,9 milj. dolarjev, leta 1910 že 1240 milijonov, leta 1925 pa 3800 milijonov dolarjev. Prvi večji razvoj je prineslo torej šele 20. stoletje; razvoj je bil povzročen prvič vsled otvoritve pacifiške železnice, drugič pa vsled svetovne vojske, ki ni ustvarila samo ogromnega povpraševanja po industrijskih izdelkih, temveč, ki je rodila tudi kovinsko industrijo. Leta 1925 je bilo v Kanadi 22.331 industrijskih podjetij, v katerih je bilo zaposlenih 544.000 ljudi, s plačami v znesku 596 milijonov dolarjev. Vodilni industrijski središči sta danes še Montreal in Toronto, potem pa pridejo po vrsti Hamilton, Vancouver, Winnipeg in Ottawa. V naslednjem navajamo 25 glavnih industrijskih panog Kanade z investirano glavnico in z vrednostjo produkcije, v letu 1925. Številke smo zelo zaokrožili in jih podajamo v tisočih dolarjev.

Industrijska panoga	Investirana glavnica	Vrednost produkcije v tisočih dolarjev
Lepenka in papir	460.398	193.092
Mleviski izdelki	60.104	187.945
Mesni izdelki	54.316	163.817
Les in lesni izdelki	204.134	134.414
Surovo maslo in sir	37.292	124.829
Avtomobili	74.678	110.835
Električna industrija	726.721	102.588
Gumi	65.563	78.230
Bombaž	83.611	72.782
Sladkorna industrija	50.090	68.446
Železnina	84.812	61.754
Kruh in drugi pekovski izdelki	33.811	60.392
Elektr. aparati in predmeti	75.376	60.159
Kovinska industrija (razven železa)	61.692	56.634
Casnikarska in založniška industrija	48.400	53.867
Železniške pritiskline	78.039	53.051
Petrolej	50.580	50.762
Nogavice in rokavice	49.350	48.555
Obleke (ženske)	21.705	46.780
Prepečenci in žvečni gumi	40.770	46.745
Cigare in cigarete	30.564	41.936
Usnjeni čevlji	30.863	40.023
Tovarni izdelki vrat in oken	48.744	40.009
Pivovarne	51.222	38.898
Moške obleke	24.180	38.286

Razumemo, da je Kanada s svojim velikanskim kmetijstvom središče mlevske industrije, mesne industrije, izdelovanja

Groslisti, ki iščejo odjemalcev med trgovci na deželi, morajo inserirati v »TRGOVSKEM LISTU«!

surovega masla in sira, lesne, lepenčne in papirne industrije; omembe vredno je pa dejstvo, da se je razvila v najnovejšem času v Kanadi industrija, ki temelji na importiranih surovinah: tekstilna, gumijeva, slakorna, avtomobilna itd. industrija. Na drugi strani pa seveda Kanada ne moremo prištevati k industrijskim deželam in bo ostala v tem oziru v bližnji in tudi v nadaljnji bodočnosti importna dežela.

Vsa kanadska trgovina je znašala v računskem letu 1926 2.256.029.000 dolarjev, dočim je znesek za leto 1900 izkazan s 355.889.000 dolarji. Analiza kanadske zunanje trgovine v zadnjih desetletjih nam kaže, da ni bilo zadnje računsko leto 1926 od nobenega leta v kanadski trgovini prekošeno, ne glede importa in ne glede eksporta. Dočim je v prejšnjih letih obstojal kanadski import večinoma v fabrikatih, eksport v surovinah in polfabrikatih, je prineslo 20. stoletje velik preokret, o čemer nas pouči ta-le tabela:

Importno blago	1900	1926
Premog (tone)	2.770.000	13.377.000
Surovi kakao (funti)	779.000	16.600.000
Sur. bombaž (funti)	54.913.000	128.561.000
Sur. kože (dolarji)	5.455.000	17.600.000
Surova svila (funti)	70.000	529.000
Sur. sladkor (funti)	267.624.000	1.158.544.000
Cin, posoda (funti)	50.211.000	160.204.000

Na drugi strani se je pa eksport tako-lev razvijal:

Eksporno blago	1900	1926
Pšenica	11.985.000	364.201.000
Papir	30.000	110.105.000
Lesna lepenka	1.816.000	49.910.000
Pšenična moka	3.105.000	69.683.000
Avtomobili	63.000	35.717.000
Rafinadni sladkor	2.000	19.981.000
Pnevmatike	727.000	14.004.000
Orodje za farme	1.692.000	13.628.000

O razvoju kanadskega bankarstva nas poučijo sledeče številke: Leta 1905 je obstajalo v Kanadi 1145 bank, l. 1916 pa 3198 in l. 1926 3770. V zadnjih letih so razširile kanadske banke svoj delokrog tudi izven dežele. Leta 1926 je imela Kanada 195 bank v inozemskih deželah, zlasti v Novi Foundlandiji (ta se ne prišteva h Kanadi), v Britanski in Zahodni Indiji, v Srednji in Južni Ameriki ter v velikih finančnih središčih kot London, Newyork ali Pariz. Aktivna postavka kanadskih bank je znašala leta 1910 1211 milijonov dolarjev, leta 1926 pa 2864 milijonov dolarjev. Temu primeren je razvoj zavarovalniškega gibanja; leta 1910 je znašalo vse zavarovalništvo 856 milijonov dolarjev, do leta 1926 se je dvignilo na 4610 milijonov dolarjev; dvig z zavarovalništvom je torej še prav posebno velik. Zavarovanje proti požaru je znašalo leta 1910 2034 milijonov dolarjev, leta 1926 pa 8043 milj. dolarjev.

Na vseh poljih torej razvoj, s kakršnim se relativno ne more ponašati nobena druga dežela.

NIZKA OBRETNOSTNA MERA V AMERIKI.

Podpredsednik družbe Guaranty Trust H. Sisson je govoril o finančnem položaju Amerike in je izjavil: Najnižja obrestna mera je najboljši odsev močnega finančnega položaja, ki bo trgovsko delavnost nadalje ščitil in o katerem se lahko skoraj s popolno gotovostjo reče, da bo premagal vse reakcionarne tendence davno, preden pridejo v kritično situacijo. Največjo varnost proti vsakemu riziku nudi duh previdnosti, ki se je javljal skoraj v vseh panogah ameriškega gospodarskega življenja od leta 1921 naprej. Jako previdno, a izredno pametno izraženo.

Univ. prof. dr. M. Škerlj:
Pravila naših delniških družb.
 Studija izredne koristi za vsakega jurista in praktičnega gospodarja.
Stane 15 Din.
 Dobiva se v upravi »Trgovskega lista«.

DELO MEDNARODNE TRGOVSKE ZBORNICE.

V izvedbi sklepov, ki jih je napravila Mednarodna trgovska zbornica na kongresu v Stockholmu, je do prvega naslednjega kongresa v Amsterdamu leta 1929 na vrsti več važnih del. Tako najprvo na polju industrijske statistike, kjer se morajo obravnati vprašanja poenotenja produkcijske statistike, carinske nomenklature, enotnega carinskega obrazca. Zveza narodov je končala nedavno v odboru strokovnjakov predelala za enoten carinski obrazec, in bo Mednarodna trgovska zbornica predložila sedaj mnenja in želje trgovskega sveta. Drug odbor se bo bavil z mednarodno ureditvijo vprašanj velesojmov in razstav. Ožji pripravljalni odbor se je sestel pred nekaj tedni in je dočel bodoči delovni program. Drug važen predmet je vprašanje zasebnogospodarskega udejstvovanja javne roke. To bo glavni predmet posvetovanj na bodočem kongresu. Pobudo za vsa ta dela je dal dr. Albert Pirelli, predsednik Mednarodne trgovske zbornice.

JUGOSLOVANSKI DRŽAVNI DOHODKI.

V prvih treh mesecih jugoslovanskega proračunskega leta (ki je računjeno od aprila do aprila) so znašali državni dohodki po uradnih podatkih 2¼ milijarde dinarjev, proračunjeni so bili pa na 2900 milijonov. Absolutno največji je primanjkljaj v državnem prometu, za 250 milijonov ali 37%; državni užitninski davek je zaostal za proračunom za 45%, splošni neposredni davki in pribitki pa za 35%. Carina za dobo od 1. aprila 1927 do 10. decembra 1927 je dala 1194½ mil. dinarjev, za 22 milijonov več kot je bilo proračunjeno.

USTANOVITEV NOVE VELEBANKE.

Dunajski »Bankverein«, »Banque Belge pour Chamber« iz Bruslja, bazelska »Handelsbank« in nekateri jugoslovanski interesi so dobili koncesijo za ustanovitev nove velebanke, ki namerava poslovati pod firmo »Splošno jugoslovansko društvo d. d.«. Delniška glavica tega zavoda bo znašala 400 milijonov dinarjev. Od tega se bo pri konstituiranju v mesecu februarju emitiralo za enkrat 100 milijonov na ta način, da bo zavod začel poslovati z vplačano glavico 100 milijonov dinarjev in z rezervno 25 milijonov dinarjev. Nova jugoslovanska banka bo za enkrat prevzela in vodila naprej filijalke dunajskega »Bankvereina« v Beogradu in Zagrebu. Kasneje se bo etablirala na drugih gospodarsko važnejših točkah države. Ta novi zavod je nastal vsled paralelnih intencij dunajskega »Bankvereina«, njemu blizu stoječe Sociéte Général de Belgique iz Bruslja in bazelske »Handelsbank«.

MOČNO POVIŠANJE POLJSKIH CARIN.

Po vesteh iz Varšave se nameravajo obnem z novo stabilizacijo kurza poljskega zlatnika povišati tudi carinske postavke. Te so bile svoječasno valorizirane v razmerju 5:18 zlatov enako en dolar. Povišanje, ki naj stopi v veljavo s 1. februarjem, utegne znašati torej 70 odstotkov. Kljub ponovnim vestem v zadnjih mesecih, da se bo izvršila ta valorizacija, ki pa so jih v Varšavi obenem kategorično demantirali, bo prišla nova valorizacija povsem nepričakovano. Ker bo zadela vse države, ne bo vsled tega nobena oškodovana. Pripomniti je, da se je za celo vrsto carinskih postavk že dosedaj zaračunavala carina v zlati valuti, tako da za valorizacijo pravzaprav niti ni povoda.

RUSKI IZVOZ ZITA.

Kampanja za nakup žita v zadnjih treh mesecih ni bila zadosti intenzivno izvedena in je prišel eksportni načrt vlade v nevarnost. Zato so dobili državni nakupovalni organi nalog, naj nakup žita pospešijo. Ker je pa na deželi komaj toliko žita, da se krije lastna domača potreba, ta akcija najbrž ne bo imela zadostnega uspeha. Vrh tega se kljub vsem prepovedim vmešavajo v nakupovalno akcijo zasebni trgovci, s čimer je seveda monopolno stališče dr-

žavnih nakupovalnih organov zelo otežkočeno. Kolikor se more dosedaj dognati, bo spravlil eksportni načrt komaj 18 milijonov meterskih stotov skupaj, čeprav je bila predvidena brezprimerno večja množina. Vse kaže, da se gospodarstvo ne da vklemiti v nobene vklepe.

PRISILNA PORAVNAVA V POLJSKI.

Kakor poroča Poljsko-avstrijska zbornica, se bo s posebnim zakonom uvedla tudi na Poljskem prisilna poravnava izven stečaja. Predvsem se bo dovoljeval dolžniku odlog plačila za tri mesece, nadaljni odlog pa največ še dvakrat po tri mesece. Podjetje dolžnika se postavi pod nadzorstvo upravitelja. Brez njegovega pristanka ne sme dolžnik razpolagati s svojim premoženjem. Esekucijska postopanja počivajo, nova se ne dovoljujejo. Dolžnik mora po preteku te dobe prositi za poravnavo. Sodišče jo mora dovoliti, če dolžnik ponudi 75%, odnosno izplačljivo v največ 2 letih 50% terjatvene vsote. Poravnava je sprejeta, če zanjo glasuje najmanj polovica upnikov z najmanj dvema tretjinami terjatev. Če dolžnik ne drži poravnalnih obveznosti, mora sodišče vse poravnalne dogovore razveljaviti in razglasiti nad premoženjem dolžnika konkurz.

VELIK UVOZ POLJEDELSKIH STROJEV V BOLGARIJO.

V zvezi s stremljenjem po sistematičnem izboljšanju in moderniziranju poljedelske produkcije je predložila zadnji dni bolgarska vlada Sobranju zakonski osnutek, ki pooblašča sofijsko »Poljedelsko banko«, da nabavi in uvozi za 60 milijonov lejev modernih gospodarskih strojev. Zakon pridržuje obnem tej banki izključno pravico prodaje uvoženih strojev in sicer proti odplačevanju. Na ta način bi se omogočila nabava in uporaba modernih poljedelskih strojev tudi revnejšim poljedelcem. Dovoljeni kredit pa ne sme presegati treh let. Za to nabavo se že sedaj zanima nemška in čehoslovaška industrija poljedelskih strojev.

Ljubljanska borza.

Tečaj 15. januarja 1928	Povprasevanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h gold.	22:945	23:005
Berlin 1 M	13:525	13:555
Curib 100 fr.	1092:90	1095:90
Dunaj 1 šilling	7:5975	8:275
London 1 funt	278:73	277:53
Newyork 1 dolar	56:67	56:87
Praga 100 krom	168:08	168:88
Tret 100 lir	299:25	301:25

Trgovina.

S poljskega tržišča hmelja. Kakor se poroča je hmeljska kupčija na Poljskem skoro popolnoma prenehala. Domača pivovarska industrija je svojo potrebo že davno pokrila, prodaja v inozemstvo pa je bila jako dobra. V celem utegne biti prodanega najmanj 80% hmeljskega pridelka. Od oktobra so porasle cene za boljše kvalitete od 50 na 55 in 70 dolarjev za 50 kilogramov.

Angleška trgovska bilanca. Trgovska bilanca Anglije za leto 1927 izkazuje izvozno prirastek 34 milijonov funtov in uvozno znižanje 22 milijonov funtov v primeri z letom 1926. Uvoz v letu 1927 je znašal 1219 milijonov funtov, izvoz pa 709 milijonov. Sicer je bila bilanca visoko pasivna, a angleške bilance ne smemo taksirati tako kot kakšno drugo; vse se poplača s kapitalom, ki je v inozemstvu naložen.

Poljski sladkor. Letošnja poljska sladkorna kampanja gre h koncu, večina sladkornih tovarn je svoje delo že končala. Dovoz sladkorne pese v tovarne je bil veliko slabši kot so pričakovali; to pa zato, ker je prenesla sladkorna pesa mnogo bolelosti. Zato je tudi letošnja produkcija sladkorja veliko pod pričakovanim zneskom in znaša 312.000 ton rafinadnega sladkorja, za 12,5% pod proračunom. To velja za notranjo Poljsko. Vsa Poljska pa izkazuje s skupno produkcijsko množino 510.000 ton rafinadnega sladkorja še večji relativni primanjkljaj, za ca 17,5%. Domača prodaja se normalno razvija. Glede eksporta se še niso prav odločili in čakajo končnoveljavni produkcijskih številk. Nato

bodo krili najprvo domačo potrebo, preostalo množino bodo pa skušali prodati v inozemstvu.

Denarstvo.

International Acceptance Bank Incorporated. Zaključna letna bilanca te velike newyorške banke izkazuje 130 milijonov 592.000 dolarjev skupne imovine, za 23,6 odstotkov več kot 31. decembra 1926. Nerazdeljeni dobiček 4.500.000 dolarjev (za 600.000 dolarjev več kot leto prej) je isto kot 4-odstotna dividenda na navadne in prednostne delnice ali pa 8 odstotkov obresti na vplačani kapital. Lanski poslovni obrat je bil največji od leta 1921 naprej.

Davki in takse.

Protestni shodi proti davkom. Težka gospodarska kriza, ki se vedno trše uveljavlja, povzroča, da so vedno občutnejša tudi davčna bremena, ki zadevajo gospodarstvo. Bremena so težka. Morda niso nikjer težja nego ravno pri nas. Naš davčni vijak funkcionira precizno in točno, za davek zajame raje preveč nego premalo. V zadnjem času pa ne ostre bremen toliko državne kakor razne avtonomne dajatve, ki se nalagajo brez potrebne opreznosti. Kjer je kupa že skoro do vrha, ni treba dosti dodajati, da se napolni. Nato se naša avtonomna oblastva vse premalo ozirajo. Visoki in težki davki v zvezi z avtonomnimi dajatvami v zadnjem času posebno razburjajo našo javnost. Razburjenje še pospešuje negotovost glede novega davčnega zakona, ki naj bi odpravil neenakomernost davčne obremenitve po posameznih pokrajinah. Vršijo se zapored shodi, na katerih dajejo posamezni stanovni duška svojemu razburjenju in kličejo na pomoč. Slovenija kot celota v tem oziru še ni nastopila, ker si je v svesti, da je naša, po večinski stranki tudi v vladi zastopana parlamentarna delegacija podrobno poučena o vseh gospodarskih potrebah Slovenije. V svesti smo si, da se naši poslanci veliko prizadevajo za izboljšanje položaja in da bodo tudi brez hrupa in vika na shodih storili vse za naše interese, kar bodo storiti mogli. Ravno trenutno gre za veliko. Zakon o neposrednih davkih je pred durmi. Sicer za trgovino, obrt in industrijo ne pomenja zboljšanja položaja, vendar še vedno upamo, da se bo tudi v tem oziru predlog izboljšal. Poslanci so o naših potrebah poučeni in imajo dobro voljo pomagati nam. Zato smatramo za odveč, da bi jih na javnih shodih še posebej opozarjali na njihovo dolžnost.

RAZNO.

Produkcija zlata v Transvaalu. Znano je, da je Transvaal (Južna Afrika) največji producent zlata na svetu. Lani je znašala produkcija zlata v Transvaalu 10.120.630 finih unc, s čimer je bila prvič v dobavi zlata v Transvaalu dosežena številka osmih enot. Produkcijo zlata glede vrednosti v lanskem letu cenijo na 42.502.852 angl. funtov, kar pomeni 757.432 funtov več kot v letu 1926.

Svila v Ameriki. Zedinjene države Severne Amerike so importirale po poročilu »svilene družbe« (Silk Association, silk = svila) v preteklem letu okoli 550.000 bal surove svile v vrednosti 400 milijonov dolarjev; import je prišel iz Daljnega vzhoda, torej iz Japonske in Kitajske. Splošno smo mislili po vseh zadnjih poročilih o naraščanju konsumu umetne svile, kako bo ta konsum naravno svilo kmalu popolnoma izrinil. Pa ni tako. V isti meri, v kateri raste konsum umetne svile, raste tudi konsum naravne svile, ker nekaterniki pač naravno svilo zahtevajo in nočejo o umetni svili nič slišati. Tako na primer znači gori omenjeni konsum naravne svile za U. S. A. rekord in je bil za 10 odstotkov višji kot v letu 1926.

III. mednarodni knjižni semenj v Florenci. Tretji mednarodni knjižni semenj se vrši v Florenci sredi meseca marca 1928. Prireditve bo trajala približno dva meseca. Pogoji za razstavljalce so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Gospodarske vesti. Z gotovostjo trdijo, da bo zvišala Darmstädter Nationalbank svojo delniško glavico od 60 na 100 milijonov mark. — Nemška plóvna družba Hamburg-Südamerika je sicer v preteklem letu prav dobro delala, a dividenda vseeno ne bo večja kot 8-odstotna. — Na

Poljskem bodo vzeli iz prometa več vrst bankovcev. — Pogajanja grškega finančnega ministra Kafandarisa z angleško finančno skupino so dovedla do zaključka grškega posojila v znesku 6 in pol milijonov funtov. Emisijski tečaj je 91, obrestovanje 6-odstotno, odplačilna doba 40 let. — Na zadnji svoji seji je pustila Angleška banka obrestno mero nespremenjeno; nasprotno pa trdijo, da bo Francoska banka svojo obrestno mero kmalu znižala. — V Nemčiji so zvišali ceno raznih vrst železa; glej poseben članek. — 18. in 19. t. m. se vršijo v Kölnu pogajanja mednarodne železne industrije. — Insolventna je postala velika warsdorska tekstilna tvrdka Josef Richter; to pa vsled svojih velikih ekspanzijskih stremeljenj, za katera ni mogla dobiti zadostnih sredstev. Aktiva znašajo 3-4 mil. Kš, pasiva 4-4. Poravnalna kvota bo znašala 40 do 50 %. Zahteve udeleženi bank so polno krite. — Ogrska Narodna banka je imela 11. t. m. svoj občni zbor in so povedali, da ima banka 12.630.000 pengö čistega dobička. — Poljska Narodna banka ima pa 24 milijonov zlatov čistega dobička. — V februarju bo stopil v Bolgariji v veljavo zakon, ki bo pooblastil Sofijsko banko za nakup poljedelskih strojev v znesku 60 milijonov levov. Za prodajo se zanimata zlasti čslov. in nemška industrija. — Od 19. do 24. marca bo v Londonu razstava izdelkov umetne svile. — Umevno je, da je prišel glede na poročilo o nakupovanju I. G. Farben in angleškega kemičnega kartela v Ameriki oficijelni dementi; to je samo dokaz, da se Angleži in Nemci v Ameriki pri nakupovanju tamošnjih kemičnih podjetij prav pridno udeležujejo. — Poročajo, da bo Nemška banka dvignila dividendo od 10 na 11 odstotkov. — Ugodna gospodarska konjunktura preteklega gospodarskega leta v Čslov. se kaže tudi v tem, da je pivovarna v Plznu navarila 860.000 hl piva. Računijo, da bo dosegla letos 1 milijon hl in s tem predvojno višino. Tudi avtomobilni industriji se dobro godi in bo že samo podjetje Škoda dvignilo letos avtomobilno produkcijo na 10.000 kosov. — Dopolnilno k poročilu o kontroli italijanske vlade nad najemanjem posojil v inozemstvu omenimo, da se razteza ta kontrola tudi na tekoče operacije z vrednostnimi listinami, na otvoritev bančnih kreditov, na dovolitev in odlog plačil za nakup blaga. Dovoljena so samo posojila za produktivne namene, ki so v interesu splošnosti. — Južna Afrika je naročila pri nemških tvrdkah za pol milijona funtov tračnice; nemške ponudbe so bile daleko cenejše kot angleške. Zastopstvo Sovjetske zveze v Berlinu je pričelo s predpogajanjem glede zgradbe kolesarske in avtomobilne tovarne v Moskvi. Stroški so po dosedanjih načrtih preračunjeni na 40 do 50 milijonov rubljev; na leto mislijo napraviti 10.000 do 12.000 malih avtomobilov in hočejo dvigniti produkcijo pozneje na 25.000 kosov. Koles pa hočejo napraviti na leto 120.000. Zlasti bo delala tvrdka Opel. — Poljska vlada bo najela novo notranje posojilo v znesku 50 milijonov dolarjev; baza zlata, obresti 4-odstotne, doba 40 let. — V Južni Franciji so zgradili velike naprave za produkcijo umetnega bencina iz rjavega premoga.

— Zaključki gospodarskega leta 1926/27 pri Čslov. Narodni banki bodo omogočili izplačilo 7½ do 7% odstotne dividende. Banka zaenkrat ne misli na nobeno izpremembo obrestne mere. — Tvrdka Daimler Benz bo delala odslej samo 38 ur na teden. Izjavlja, da je prisiljena k temu koraku, ker ji banke nočejo več dati kreditov. — Po uradni statistiki je znašala vrednost leta 1927 v Japonsko (vključno s Korejo) uvoženega blaga 2065 milijonov jenov, vrednost eksportiranega blaga pa 2357 milijonov jenov. Bilanca je torej izdatno aktivna. — Jugoslavija je sklenila dobavno pogodbo z nemško tvrdko Vereinigte Stahlwerke. Vrednost naročil še ni znana. — Kovinsko kritje. Čslov. Narodne banke je znašalo na koncu leta 1927 nad 77 %. — Hranilne vloge pri največjih treh hranilnicah v Pragi so se dvignile v letu 1927 za nenačakovano visoki znesek 500 milijonov Kš. Največji prirastek izkazuje Praška Mestna hranilnica, od 1617 milijonov Kš koncem leta 1926 na 1989½ mil. Kš na koncu leta 1927. V novem letu se vloge še nadalje dvigajo in je bila pri Mestni hranilnici dosežena druga milijarda. S tem je dosežen predvojni položaj, če vzamemo za podlago zlati indeks. Vinohradska hranilnica je imela na koncu leta 495 mil. Kš hranilnih vlog, Böhmische Sparkasse pa 656 milijonov. — Po svetu. Poročilo iz Prage pravi, da se bodo pričela pogajanja za novo trgovsko pogodbo med Jugoslavijo in Češkoslovaško najbrž šele v poletnih mesecih, čeprav so izvršene že skoraj vse predpriprave. — Srednjeevropske tovarne bombaža (avstrijske, ogrske in češkoslovaške) so hotele ustanoviti kartel, ki naj bi bil stopil v veljavo že s 1. januarjem. Pogoj je bil ta, da pristopijo še druge države. Ker pa italijanski bombazarji h kartelu niso hoteli pristopiti, so se pogajanja zaenkrat prekinila. — Glavna zveza avstrijske industrije je sklenila oster protest proti ustavitvi elektrifikacijskega dela. — Dve novi ameriški pošiljavi zlata v znesku 22 milijonov dolarjev sta na potu v Evropo, namenjeni Francoski banki. — V začetku februarja se bo konstituirala nova jugoslovanska velebanka, ki se bo imenovala Splošna Jugoslovanska bančna zveza. Najprvo bodo vplačali 100 milijonov dinarjev, rezervni sklad bo znašal 25 milijonov dinarjev. Vsa delniška glavni- ca nove banke bo znašala slednjič 400 milijonov dinarjev. — V Antverpu (Belgija) bodo ustanovili novo velebanko z naslovom: Union Financière d'Anvers; delniško glavnico v znesku 75 milijonov frankov bodo zbrale belgijske banke. — Zaključek podjetja umetne svile Snia Viscosa bo za preteklo poslovno leto prav ugoden. — Čisti dobiček velike londonske Westminster Banke je dal v preteklem gospodarskem letu 2.132.815 funtov. — V Leningradu se bo vršil kongres za polarno raziskovanje in bo proučil tudi vprašanje o zrakoplovni ekspediciji na severni tečaj v letu 1929. — Agence Havas poroča, da so prišli v Parizu na sled velikim sleparijam pri reparacijskih dajatvah. Z napačno vrednostno označbo na blagu so si tako nemške kot francoske tvrdke zasigurala ogromen dobi-

ček 750 milijonov frankov in so si ga med seboj razdelile. — Poljska banka izkazuje za leto 1927 petkrat večji dobiček kot ga je izkazala za leto 1926. Država je bila lani udeležena na dobičku z dvema milijonoma, letos bo dobila 10 milijonov zlata. Dividenda bo 14- do 16-odstotna. — S 16. t. m. je pričela notirati na berlinski borzi ogrska zlata renta v nekoliko spremenjeni obliki. — V Varšavi so se vršila pogajanja med Nemci in Poljaki glede importa in eksporta lesa, pa so se končala brez uspeha. Pravijo pa, da se bodo pogajanja na novo pričela. — 31. decembra 1927 je bilo pri nas za 5743 milijonov dinarjev bankovcev v obtoku, kovinsko kritje je znašalo 452,7 mil. dinarjev. — Prva češka tovarna umetne svile bo zvišala svojo delniško glavnico od 4 na 24 milijonov Kš. — Hildesheimska banka se je spojila z Nemško banko (Deutsche bank) in so zamenjali delnice v razmerju 400 Hildesheim = 300 D. B. — Na Francoskem so preklicali prepoved o izvozu kapitala. Glej članek. — Ogrska tovarna čevljev Epstein d. d. bo likvidirala in jo bodo črtali iz trgovskega registra. — Na javni dražbi bodo prodane tovarniške naprave velike tekstilne tvrdke na severnem Češkem W. Jänchen jun. Vrednost cenijo na 7.692.000 Kš. Pred letom je javila tvrdka svojo plačilno nezmožnost in je bilo vse prizadevanje za poravnavo zastoj. — Iz dobro poučenega vira poročajo, da je znašal sladkorni pridelek na Kubi že v pretekli kampanji samo 4 milijone ton. — Tečajni uspeh delnic, ki notirajo na dunajski borzi je bil leta 1927 boljši kot leta 1926 in je znašal 1640 milijonov šilingov napram 1373 milijonom v letu 1926. — Nemška banka izkazuje po prvem januarjem tednu za 430 milijonov mark manj bankovcev v obtoku kot 31. decembra 1927. Valutarično kritje se je dvignilo od 47 na 51,5 %. — Življenskozavarovalno glavnico pri 24 čslov. in osmih v Čslov. pripuščenih tujih zavarovalnicah so cenili na koncu preteklega leta na 8200 milijonov Kš. — Valorizacijo vojnih posojil na Ogrskem so zopet odložili. — Na berlinski borzi pripravljajo važne izpremembe v tehniški opremi, s čimer bo berlinska borza stopila v vrsto najmodernejših tozadevnih zavodov.

navadno zelje 140, karfijol 80 L za 100 glav; karfijol 70 do 120 L za kv.; vrzote 30 do 70, topinambour 40 do 60, cikorija 10 do 100, čebula 90 do 100, sladki zeleni janež 60 do 120, ločike 60 do 400, krompir 65 do 85, paradiznik 130, radič 100 do 320, rdeči radič 220 do 400, radičeve sadike 60 do 160, sladka repa 30 do 60, kislja repa 100, šelen 160 do 220, špinača 150 do 220.

Sadje: pomaranče 35 do 45 L za zabo; pomaranče 90 do 110 L za kv.; kostanj 110, datlji 320, limone 25 do 35 L za zabo; mandarini 100 do 260 L za kv.; jabolka 80 do 140, orehi 300 do 320, hruške 80 do 360, suhe češplje 280 do 320.

Vse cene brutto per netto. Trg zelo miren. Količinsko je narastel paradiznik in izgubil radi tega na cen. Nekoliko boljši zelenjadni trg, posebno kar se tiče zelja. Blago večinoma uvoženo.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. januarja t. l. ponudbe glede dobave 2000 kg prašnega olja; do 23. januarja t. l. glede dobave 1000 kg pisanih cunj, 500 kg prediva, 500 komadov smolnatih bakelj in 100 kg stenja iz ovčje volne; do 27. januarja t. l. pa glede dobave barv, 100 kg karbolne kisline in glede dobave 180 kg klingerit plošč. — Predmetni pogoji so na vpogled pri mašinskem odelenju te direkcije. — Saobračajno odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 23. januarja t. l. ponudbe glede dobave 2000 kg dekstrina; dne 24. januarja t. l. pa glede oddaje 46 komadov kožuhov v popravilo. — Direkcija drž. žel. v Ljubljani sprejema do 24. januarja t. l. ponudbe glede dobave lesa. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 21. januarja t. l. ponudbe glede dobave jekla. — Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 3. februarja t. l. ponudbe glede dobave 2250 kg katrana; dne 5. februarja pa glede dobave potapljaških oprav. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 31. januarja t. l. ponudbe glede dobave 2 kilovatnih brojl. — Direkcija državnega rudnika v Vrtniku sprejema do 3. februarja t. l. ponudbe glede dobave moke. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Pri Kr. redarstvenem ravnateljstvu v Zagrebu: Dne 25. januarja glede dobave 60 dežnih plaščev; dne 30. januarja glede dobave 290 črnih hlač; dne 31. januarja glede dobave 120 črnih plaščev; dne 1. februarja glede dobave 14 bicikljev; dne 10. februarja glede dobave 400 belih lanenih plahit; dne 11. februarja glede dobave 120 črnih plaščev. — Dne 1. februarja pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave električnega instalacijskega materiala. — Dne 4. februarja pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odelenje v Beogradu glede dobave 23.200 kg žebeljev. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

TRŽNA POROČILA.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 13. I. 1928 je bilo pripeljanih 78 svinj in 1 koza. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 7-9 tednov stari komad 200-250 Din; 3-4 mesece stari 350-450 Din; 5-7 mesecev stari 480-500 Din; 8-10 mesecev stari 550 do 650 Din; 1 leto stari 1000-1200 Din; 1 kg žive teže 10-12,50; 1 kg mrte teže 16-18 Din; kozel komad 100 Din. Prodalo se je 63 komadov.

TRŽASKI BLAGOVNI TRG.

Dne 13. januarja 1928 so notirale na tržaškem trgu sledeče cene: Zelenjava: Česen 112 do 140 L za kv.; rdeča pesa za kuho 80, artičoke 75 do 80 L za 100 komadov; korenje 60 do 100 L za kv.; cvetno zelje 60 do 100,

VELETRGOVINA
kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

Zaloga sveže prazne kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

LIKERJE

Medicinalni Cognac, Jajčni-Cognac, Rum, Jamalka-Rum, Pelinkovec, Silvovko, Tropinovec, Sadjevec, Brinjevec, Vermut-vino, Malinovec in neoslajeni Malinov sok (Succus), Rumosol in Špriti, v najboljši kakovosti in po najnižji ceni priporoča

„ALKO“
družba z o. z. LJUBLJANA, Kollizej.

Veletrgovina
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. Raznovrstno rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom. Ceniki na razpolago!

Trajno in koristno, primerno darilo je

šivalni stroj

znatke **GRITZNER in ADLER**
v raznih opremah. — Edino to pri

Josip Petelincu, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Oglejte si razstavo brez obveznosti nakupa.
Tudi na obroke. — Večletna garancija. — Pouk v vezenju brezplačen.

LJUBLJANA - GREGORČIČEVA ULICA 23 - TEL. 2532

TISKARNA MERKUR

TRG.-IND. D. D.

SE PRIPOROČA ZA TISK VSAKOVRSNIH TIKOVIN ZA TRGOVCE, OBRTNIKE, INDUSTRIJCE IN URADE. LASTNA KNJIGOVESNICA.